Opracowano na podstawie:
M.P.2013.1024
M.P.2014.671

UCHWAŁA Nr 221
RADY MINISTRÓW

z dnia 10 grudnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020

(M.P. z dnia 17 grudnia 2013 r.)

Na podstawie art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 i 938) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Ustanawia się wieloletni program wspierania finansowego gmin w realizacji zadania dożywiania dzieci i zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", zwany dalej "Programem", stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonawcą Programu jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

§ 3. 1. Program jest finansowany ze środków budżetu państwa.
2. Ogólna kwota środków w całym okresie realizacji Programu wyniesie 3.850.000 tys. zł.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

ZAŁĄCZNIK

WIELOLETNI PROGRAM WSPIERANIA FINANSOWEGO GMIN W ZAKRESIE DOŻYWIANIA "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA" NA LATA 2014-2020

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU
II. CELE PROGRAMU
III. OCENA SYTUACJI
IV. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU
IV. 1. Podmioty realizujące program
IV. 2. Zadania podmiotów realizujących program
V. ZAKRES PODMIOTOWY I PRZEDMIOTOWY PROGRAMU
VI. FINANSOWANIE PROGRAMU ORAZ WARUNKI PRZYZNAWANIA GMINOM ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA PRZEZNACZONYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU NA LATA 2014-2020
VII. ZASADY PODZIAŁU ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA NA REALIZACJĘ PROGRAMU NA LATA 2014-2020
VIII. MONITORING PROGRAMU
IX. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2014-2020

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Wieloletni program rządowy "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", zwany dalej "Programem", jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze

obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, ze zm.).
Program będzie realizowany w latach 2014-2020 i obejmie swoim zasięgiem wszystkie województwa.
Program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" jest programem wieloletnim w rozumieniu art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 i 938).
Program na lata 2014-2020 jest zgodny z horyzontem czasowym Strategii Rozwoju Kraju 2020.
Program wpisuje się w obszar strategiczny Strategii Rozwoju Kraju dotyczącej spójności społecznej i terytorialnej, w celu 111.1 "Integracja społeczna" kierunek interwencji III. 1.2. "Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych".
Zakłada się, że wsparcie dla gmin z Programu będzie realizowane na podstawie art. 115 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

II. CELE PROGRAMU

Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.
Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:
- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Głównym miernikiem efektywności Programu będzie liczba osób objętych pomocą, w tym dzieci i młodzieży.

III. OCENA SYTUACJI

Niedożywienie wynika najczęściej z trudnej sytuacji materialnej rodziny. Problem ten dotyka osoby dorosłe, a także dzieci w okresie uczęszczania do szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
Wynika to m.in. z:
- niechęci uczniów do korzystania z posiłków w szkole,
- braku znajomości zasad prawidłowego żywienia dzieci oraz jego znaczenia dla rozwoju dzieci i młodzieży,
- braku należytego zainteresowania niektórych rodziców kwestiami racjonalnego żywienia dzieci podczas pobytu w szkole.

Można szacunkowo przyjąć, iż przynajmniej około 2 mln osób, w tym ok. 1,1 mln dzieci i młodzieży, powinno korzystać z różnych form pomocy przewidzianych wieloletnim programem pomocy społecznej "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".
W latach 1996-2013 budżet państwa dofinansowywał dożywianie uczniów oraz osób dorosłych w ramach działań Ministra Pracy i Polityki Społecznej.
Mimo wzrostu środków finansowych przeznaczanych w kolejnych latach na dożywianie, nie były zaspokajane potrzeby wszystkich osób wymagających pomocy w formie posiłku, zasiłku celowego przeznaczonego na zakup posiłku lub produktów żywnościowych albo pomocy w formie rzeczowej.
W marcu 2013 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przeprowadziło ankietę dotyczącą dożywiania dzieci. Na podstawie obserwacji realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" prowadzonego od 2006 r. przekazano informacje na temat walki z niedożywieniem dzieci w Polsce. Celem badania było m.in. określenie rozmiaru zjawiska biedy i niedożywienia wśród dzieci na podstawie wiedzy pracowników ośrodków pomocy społecznej.
W badaniu udział wzięło 2467 gmin. Z przekazywanych systematycznie informacji oraz danych z ankiety wynika, że w Polsce 11% dzieci w wieku 0-18 lat jest objętych dożywianiem w formie posiłku. Ponad połowa rodzin z dziećmi korzysta jednocześnie z zasiłków celowych na zakup żywności lub z pomocy rzeczowej, zwłaszcza w okresie wakacyjnym. 62 gminy, które wzięły udział w ankiecie, odpowiedziały twierdząco na pytanie - czy w gminie występuje problem głodu?, zaś 724 gminy odpowiedziały twierdząco na pytanie - czy w gminie występuje problem niedożywienia?
Wobec takiego stanu rzeczy Rząd nie może pozostawać obojętny na problem niedożywienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

IV. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

IV.1. PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

W celu realizacji wieloletniego programu pomocy społecznej "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" konieczne jest włączenie się podmiotów administracji rządowej i samorządowej oraz łączenie samorządowych i rządowych źródeł finansowych.
Koordynatorem Programu na szczeblu administracji rządowej jest Minister Pracy i Polityki Społecznej.
Koordynatorem Programu na szczeblu wojewódzkim jest wojewoda, realizujący zadanie przy pomocy wydziału polityki społecznej.
Koordynatorem Programu na szczeblu gminy jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Program na szczeblu gminy realizują samorządowe jednostki pomocy społecznej przy udziale innych jednostek organizacyjnych gminy.

IV.2. ZADANIA PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM

1. Do zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego należy:
1) dokonywanie podziału środków budżetu państwa, przewidzianych w ustawie budżetowej na dany rok na realizację Programu, dla poszczególnych województw;
2) składanie wniosku do ministra właściwego do spraw budżetu, w zakresie podziału na województwa środków budżetu państwa zaplanowanych na realizację Programu;
3) monitorowanie realizacji Programu za pośrednictwem wojewodów.
2. Do zadań wojewody należy:
1) dokonanie podziału środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań Programu na poszczególne gminy;
2) monitorowanie realizacji zadań określonych Programem na terenie województwa i przekazywanie informacji w tej sprawie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
3. Do zadań gminy (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) należy:
1) koordynowanie Programu w gminie;
2) przyznawanie wynikającej z Programu pomocy za pośrednictwem kierowników ośrodków pomocy społecznej;
3) przekazywanie kwartalnej informacji o realizacji Programu w gminie do właściwego wojewody.

V. ZAKRES PODMIOTOWY I PRZEDMIOTOWY PROGRAMU

V.1. Ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 ww. ustawy. Ze środków przekazanych gminom z Programu udziela się wsparcia w szczególności:
1) dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
2) uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
3) osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym
- w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

V.2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku.
V.2.1. Przyznanie pomocy, o której mowa w pkt V.2, w przypadku przyjęcia przez gminę odpowiedniego programu osłonowego, o którym mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, nie wymaga wydania decyzji administracyjnej w sprawie i ustalenia sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego.
V.2.2. Liczba dzieci i uczniów, którym udzielono pomocy zgodnie z pkt V.2, nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU ORAZ WARUNKI PRZYZNAWANIA GMINOM ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA PRZEZNACZONYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU NA LATA 2014-2020

1. Wsparcie finansowe dla gmin z Programu udziela się na podstawie art. 115 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
2. Na realizację działań przewidzianych Programem gmina może otrzymać dotację, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 40% przewidywanych kosztów realizacji zadania.
3. Na uzasadniony, pisemny wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wojewoda może wyrazić zgodę na zwiększenie dotacji, z tym że udział środków własnych gminy nie może wynosić mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji zadania.
4. Dotację przyznaje wojewoda na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

5. Wysokość dotacji jest ustalana między wojewodą a wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), z uwzględnieniem w szczególności liczby dzieci i młodzieży oraz innych osób wymagających pomocy w zakresie dożywiania, dowozu posiłków, a także sytuacji finansowej gminy.
6. Niewykorzystana dotacja podlega zwrotowi na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
7. Wysokość środków z budżetu państwa na realizację działań przewidzianych Programem określa ustawa budżetowa na dany rok budżetowy.
8. Środki, o których mowa w pkt 2 i 3, planowane są w budżetach wojewodów oraz w rezerwie celowej budżetu państwa.

VII. ZASADY PODZIAŁU ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA NA REALIZACJĘ PROGRAMU NA LATA 2014-2020

1. Propozycję podziału środków budżetu państwa przewidzianych w ustawie budżetowej na realizację Programu opracowuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.
2. Przy opracowywaniu propozycji podziału dla poszczególnych województw środków rezerwy celowej budżetu państwa na dany roku budżetowy uwzględnia się w szczególności:
1) przewidywaną liczbę osób, które będą korzystały z pomocy w ramach Programu w kolejnym roku kalendarzowym;
2) średni poziom dochodów na mieszkańca w województwie;
3) średnią stopę bezrobocia w województwie.
3. Przy opracowywaniu propozycji podziału dla poszczególnych gmin województwa środków budżetu państwa na dany rok budżetowy uwzględnia się w szczególności:
1) liczbę dzieci i młodzieży wymagających pomocy;
2) liczbę osób dorosłych wymagających pomocy;
3) średni koszt posiłku;
4) przewidywany koszt dowozu posiłków;
5) sytuację finansową gminy.

VIII. MONITORING PROGRAMU

1. Kwartalną informację o realizacji Programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje do wojewody w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po zakończeniu kwartału.
2. Roczną informację o realizacji Programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje do wojewody w terminie do dnia 10 lutego następnego roku.
3. Informacja, o której mowa w pkt 1 i 2, uwzględnia dane z poszczególnych gmin, w układzie "ogółem" i "w tym na wsi", w szczególności:
1) rzeczywistą liczbę osób objętych pomocą w zakresie dożywiania w podziale na grupy osób korzystających z pomocy w ramach realizacji pomocy;
2) koszt realizacji pomocy - ogółem, w tym ze środków własnych i z dotacji budżetu państwa;
3) koszt posiłków;
4) liczbę posiłków;
5) rodzaj posiłku;
6) koszt dowozu posiłków;
7) średni koszt jednego posiłku;
8) wielkość środków wydatkowanych na zasiłki celowe w ramach realizacji pomocy;
9) liczbę zasiłków celowych;
10) koszt świadczeń rzeczowych - ogółem, w tym ze środków własnych i z dotacji budżetu państwa;
11) liczbę świadczeń rzeczowych;
12) inne koszty - ogółem;
13) szacunkową liczbę osób wymagających dożywiania, nieobjętych tą formą pomocy, w podziale na grupy osób korzystających z pomocy w ramach realizacji pomocy, w układzie "ogółem" i "w tym z powodu:
a) braku środków,
b) braku warunków technicznych i sanitarnych do przygotowania posiłków,
c) niechęci rodziców lub dzieci do korzystania z tej formy pomocy,
d) z innych powodów";
14) informację dotyczącą bazy żywieniowej.
4. Kwartalną informację o realizacji Programu na terenie województwa, z uwzględnieniem danych z obszaru województwa, wojewoda przekazuje do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w terminie do końca pierwszego miesiąca następującego po zakończeniu kwartału.
5. Roczną informację o realizacji Programu na terenie województwa za dany rok, z uwzględnieniem danych z obszaru województwa, wojewoda przekazuje do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w terminie do dnia 20 lutego następnego roku.
6. Informacje, o których mowa w pkt 1, 2, 4 i 5, są przekazywane w postaci elektronicznej.

IX. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2014-2020

Lp.	Opis zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1	Przekazanie informacji wojewodom o planowanej wielkości środków finansowych dla województwa na realizację wieloletniego programu pomocy społecznej "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego	do dnia 30 stycznia
2	Podział środków dla poszczególnych gmin w województwach i uruchomienie z części budżetu państwa, których dysponentami są wojewodowie	wojewodowie we współpracy z wójtami (burmistrzami, prezydentami miast)	do końca marca
2.1	Uruchomienie środków z rezerwy celowej budżetu państwa na pokrycie kosztów realizacji Programu i przekazanie do części budżetu państwa, których dysponentami są wojewodowie, a następnie do budżetów gmin w dwóch transzach	minister właściwy do spraw budżetu na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie	pierwsza transza - do dnia 15 lipca druga transza po korekcie zapotrzebowania - do dnia 30 września
3	Monitoring realizacji Programu	wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast)	w okresie realizacji Programu
		wojewodowie	w okresie realizacji Programu
		minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego	w okresie realizacji Programu